

สรุปการจัดการฐานข้อมูลด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ในกลุ่มชาติพันธุ์และคนชายขอบ
ศูนย์พัฒนาอนามัยพื้นที่สูง กรมอนามัย
รอบ 6 เดือนแรก (ตุลาคม 2558 – มีนาคม 2559)

การจัดการฐานข้อมูลสารสนเทศด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในกลุ่มชาติพันธุ์และคนชายขอบ หมายถึง การบริหารแหล่งข้อมูลด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในกลุ่มชาติพันธุ์และคนชายขอบ โดยเป็นข้อมูล สถานการณ์ บริบท และแนวโน้มในอนาคต (Future Trends) ที่มาจากการแสวงหาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ และนำเข้าถึงข้อมูล
ขั้นตอนทั้งหมด

1. พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลและความรู้ด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมกลุ่มชาติพันธุ์และคนชายขอบ โดยพัฒนาด้วยโปรแกรม open source
2. ฝึกอบรมผู้ดูแลโปรแกรม ให้สามารถดูแลคลังข้อมูลของหน่วยงาน
3. อบรมผู้ใช้งานทั่วไป เรื่องการนำผลงานเข้าคลัง โดยวิธีนำเข้าด้วยตนเอง และผู้อื่นนำเข้าให้
4. ติดตาม ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ใช้งานคลังข้อมูล
5. ประเมินผลลัพธ์และความพึงพอใจของผู้ใช้งาน

ผลการดำเนินงานตามขั้นตอน (รอบ 6 เดือนแรก ตุลาคม 2558 – มีนาคม 2559)

อยู่ระหว่างการพิจารณาความเป็นไปได้ และทรัพยากรในการใช้โปรแกรม Open source รวมถึงเพื่อดำเนินงานให้สอดคล้องกับประเด็นนำ (Lead) เพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง ของหน่วยงาน ในรอบ 6 เดือนหลัง จึงทำให้ยังไม่ได้ดำเนินการในขั้นตอนอื่นๆ

อย่างไรก็ตาม ได้มีการเตรียมผู้ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูล โดยการเข้าเรื่องการจัดการคลังข้อมูลสารสนเทศและความรู้ กับศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)

สิ่งจะดำเนินการต่อไป ในรอบ 9 เดือน (เมษายน – มิถุนายน 2559)

1. พิจารณา เพื่อให้ข้อสรุปในการจัดระบบการจัดเก็บข้อมูล การจัดทำคลังข้อมูล รวมถึงการนำโปรแกรม Software ในการจัดการคลังข้อมูล
2. เร่งดำเนินการตามขั้นตอนที่เหลือ ได้แก่
 - 2.1 ฝึกอบรมผู้ดูแลโปรแกรม ให้สามารถดูแลคลังข้อมูลของหน่วยงาน
 - 2.2 อบรมผู้ใช้งานทั่วไป เรื่องการนำผลงานเข้าคลัง โดยวิธีนำเข้าด้วยตนเอง และผู้อื่นนำเข้าให้
 - 2.3 ติดตาม ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ใช้งานคลังข้อมูล
 - 2.4 ประเมินผลลัพธ์และความพึงพอใจของผู้ใช้งาน

สรุปสาระสำคัญการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ

ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สว.รส)

วันที่ 18 - 19 พฤศจิกายน 2558

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เน้นเรื่องความสำคัญของการใช้ Software บริหารจัดการฐานข้อมูลบนเว็บไซต์ ได้แก่ ดับลินคอร์ เมทาเดตา (Dublin Core Metadata)

Dublin Core Metadata เป็นหลักเกณฑ์ของการลง Metadata สำหรับเอกสารบนเว็บไซต์ ที่เกิดขึ้นเนื่องจากมีสารสนเทศจำนวนมาก ซึ่งเป็นเอกสารที่เจ้าของผลงานผลิตขึ้นเองไม่มีโครงสร้างมาตรฐานสำหรับสืบค้นที่ระบุเขตข้อมูลทำให้ประสบปัญหาในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการสืบค้น ดังนั้นไฟล์ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ จำเป็นต้องมีการกำหนดค่าจำกัดความตามมาตรฐานและเป็นสากล เพื่อช่วยให้สืบค้นสารสนเทศได้เนื้อหาตรงกับความต้องการได้

ปัจจุบัน Dublin Core ได้รับการประกาศเป็นมาตรฐานสากล ISO 15836 และมาตรฐานของสหรัฐอเมริกา NISO Z39.85 Dublin Core ได้รับการนำไปใช้อย่างกว้างขวางและเป็นพื้นฐานของการประยุกต์ใช้ในโครงการต่าง ๆ หรือห้องสมุดต่าง ๆ รวมถึงหน่วยงานในภาครัฐ องค์กรมหาชน และเอกชน ในประเทศไทย ได้เริ่มใช้ Dublin Core เป็นมาตรฐานในการจัดเก็บไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น ฐานข้อมูลงานวิจัยที่เผยแพร่บนเว็บไซต์ ไฟล์รูปภาพ เป็นต้น

มาตรฐาน Dublin Core ได้กำหนดชุดหน่วยข้อมูลย่อย 15 หน่วย สำหรับใช้พรรณาสารสนเทศดิจิทัลเพื่อให้เจ้าของผลงานจัดทำ Metadata ด้วยตนเอง และสามารถสืบค้นร่วมกันกับฐานข้อมูลต่างระบบดังนี้

Dublin Core Metadata 15 เขตข้อมูล ได้แก่

1. **Title** ชื่อของทรัพยากรสารสนเทศ ชื่อหนังสือ ชื่อวารสาร โดยทั่วไปใช้ชื่อที่รู้จักแพร่หลายอย่างเป็นทางการ
2. **Creator** ผู้รับผิดชอบการจัดทำต้นฉบับเนื้อหาทรัพยากร หมายถึง บุคคล องค์กร หรือหน่วยบริการ ปกติชื่อเจ้าของงานควรใช้ชื่อที่มีตัวตนเป็นรูปธรรมหรือหน่วยงานที่มีอยู่จริง
3. **Subject** หัวเรื่องของเนื้อหา จะแสดงด้วยคำสำคัญ วลีสำคัญ หรือรหัสหมวดวิชาที่กล่าวถึงทรัพยากร
4. **Description** คำอธิบายย่อเนื้อหาของทรัพยากร เป็นบทคัดย่อจากเนื้อหาของทรัพยากรที่เจ้าของงานหรือผู้อื่นเป็นผู้จัดทำ
5. **Publisher** ผู้รับผิดชอบให้มีการสร้างหรือผลิตทรัพยากรขึ้น หมายถึง บุคคล องค์กร หรือหน่วยบริการ ปกติควรใช้สำนักพิมพ์ที่มีตัวตนเป็นรูปธรรมหรือหน่วยงานที่มีอยู่จริง

6. **Contributor** ผู้รับผิดชอบรวบรวมให้มีการสร้างหรือผลิตด้านเนื้อหาทรัพยากร หมายถึงถึงบุคคลองค์กรหรือหน่วยบริการ ปกติควรใช้ชื่อที่มีตัวตนเป็นรูปธรรมหรือหน่วยงานที่มีอยู่จริง
 7. **Date** ปีที่จัดพิมพ์เผยแพร่เอกสารในรูปสิ่งพิมพ์ แนะนำให้ใช้แบบแผน ISO 8601 yyyy-mm-dd
 8. **Type** ประเภททรัพยากร ชนิดของเนื้อหาหรือประเภทของสารสนเทศ
 9. **Format** รูปลักษณ์ของทรัพยากร
 10. **Identifier** รหัสทรัพยากรสารสนเทศ รหัสที่ใช้ระบุว่าจะหมายถึงทรัพยากรรายการนั้น เช่น URL UR ISBN หรือเลขเรียกหนังสือ (Call no.)
 11. **Source** การอ้างอิงต้นฉบับของทรัพยากรซึ่งเป็นที่มาของการแปลง แปล หรือแปลทรัพยากรสู่รูปแบบปัจจุบัน
 12. **Language** ภาษาที่ใช้เรียบเรียงเนื้อหา
 13. **Relation** การอ้างอิงถึงทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง
 14. **Coverage** ระยะเวลาหรือขอบเขตเนื้อหาของทรัพยากร
 15. **Rights** ข้อมูลเกี่ยวกับผู้มีสิทธิในทรัพยากรนั้นๆ
- ที่มา**
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)
 - <http://dublincore.org/>

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สว.รส)

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สว.รส) ใช้ Software บริหารจัดการฐานข้อมูลบนเว็บไซต์ ได้แก่ ดับลินคอร์ เมทาดาต้า (Dublin Core Metadata) เช่นเดียวกับศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ทั้งนี้ได้แนะนำศูนย์ฯในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Drupal เพื่อการบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศ และตั้งต้นก้าวแรกในการเริ่มทำระบบ เนื่องจากโปรแกรม Drupal เป็นซอฟต์แวร์ในกลุ่ม Open source ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับงานต่างๆ ได้หลากหลาย รวมทั้งการออกแบบเพื่อใช้บริหารจัดการเอกสารดิจิทัลในรูปแบบ “คลังเอกสารดิจิทัล” โดยมีเครื่องมือเสริมการทำงานที่ช่วยให้รองรับเอกสารได้ทุกประเภท เช่น งานวิจัย หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ และสื่ออื่นๆ ตามความต้องการของหน่วยงาน จึงเหมาะสำหรับหน่วยงานทุกหน่วยงานที่สนใจปรับปรุงกระบวนการ บริหารจัดการเอกสารดิจิทัลของตนเอง ให้สะดวกต่อการใช้งานทั้งปัจจุบันและอนาคต และเป็นมาตรฐานสากล

ทั้งนี้ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ก็มีการสนับสนุนทั้งในด้านของวิชาการ การจัดการอบรมและให้คำปรึกษา ในการใช้งานโปรแกรม Drupal

โปรแกรม Drupal

Drupal เป็นซอฟต์แวร์บริหารจัดการเนื้อหาเว็บ Content Management System (CMS) ที่มีกลุ่มผู้ใช้งานอยู่อันดับต้นๆ ของโลก Drupal เป็นระบบ CMS ที่มีความสามารถสูง เป็นระบบการจัดการเนื้อหาในรูปแบบของโอเพนซอร์ซ สามารถดาวน์โหลดมาใช้งานได้ฟรี เนื่องจากตัวติดตั้งเป็นลิขสิทธิ์แบบ GPL (General Public License) ปัจจุบันมีการนำ Drupal มาใช้กับเว็บราชการไทยอย่างมาก เวอร์ชันปัจจุบันคือรุ่น drupal 8.0.0 ออกมาเดือนพฤศจิกายน 2015

ความสามารถของ Drupal หลักๆ มีดังนี้

ติดตั้งง่าย

Installer Drupal มาพร้อมกับตัวติดตั้ง (Installer) ที่ใช้งานได้ง่ายโดยไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางเทคนิคมากนัก เพียงแค่สร้างฐานข้อมูลและย้ายไฟล์ Drupal ไปบนเซิร์ฟเวอร์ งานที่เหลือนั้นตัวติดตั้งของ Drupal จะช่วยจัดการให้ทั้งหมด

URL อำนวยง่าย

ในยุคที่ search engine ทวีความสำคัญมากอย่างในปัจจุบัน เจ้าของเว็บไซต์ต่างต้องทำ Search Engine Optimization เพื่อเพิ่มอันดับเว็บของตัวเอง Drupal มาพร้อมกับความสามารถในการสร้าง URL ที่เหมาะสมกับ search engine ในตัว สร้างเว็บด้วย Drupal แล้วคุณอาจตกใจว่าเว็บของคุณมีอันดับดีอย่างไม่เคยคิดมาก่อน

ปลอดภัย

Drupal มีชื่อเสียงด้านความปลอดภัยมายาวนาน เว็บไซต์ที่สร้างด้วย Drupal ถูกโจมตีได้ยากมาก และทางผู้พัฒนา Drupal ได้ออกรุ่นอัปเดตด้านความปลอดภัยอย่างต่อเนื่องและทันท่วงที่อยู่เสมอ

ที่มา - <http://drupal.in.th>

- <http://www.nstda.or.th/index.php> (สวทช.)

**ข้อคิดเห็น เพื่อการพิจารณา หากมีการใช้งานโปรแกรม Drupal และ Dublin Core Metadata ใน
หน่วยงาน**

1. มีฐานข้อมูลหรือคลังข้อมูลด้านไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นสากล
2. สามารถเชื่อมต่อกับฐานข้อมูล/คลังข้อมูล กับหน่วยงานอื่นที่ใช้รูปแบบฐานข้อมูลที่เป็นมาตรฐานสากลได้
3. ข้อมูล/คลังข้อมูล สามารถค้นหาได้ง่าย และแพร่หลายได้ดียิ่งขึ้น
4. มีหน่วยงาน (สวทช.) ที่สามารถให้คำปรึกษา และให้ความรู้ โดยมีการจัดหลักสูตรการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคลังเอกสารดิจิทัลด้วย Drupal
5. เป็นโปรแกรม Open source ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซื้อลิขสิทธิ์